II

(Acte adoptate în temeiul Tratatelor CE/Euratom a căror publicare nu este obligatorie)

DECIZII

COMISIE

DECIZIA COMISIEI

din 28 ianuarie 2009

privind ajutorul, sub forma unui fond de compensare creat în cadrul organizării pieței de energie electrică, acordat de Luxemburg [C 43/02 (ex NN 75/01)]

[notificată cu numărul C(2009) 230]

(Numai textul în limba franceză este autentic)

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2009/476/CE)

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 88 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile conform articolelor menționate anterior [1] și având în vedere aceste observații,

întrucât:

1. PROCEDURA

(1) Prin scrisoarea din 2 iulie 2001, înregistrată la 16 iulie 2001 sub nr. N 475/01, Luxemburg a notificat Comisiei, în temeiul articolului 88 alineatul (3) din Tratatul CE, crearea unui fond de compensare în cadrul organizării pieței de energie electrică. Măsura respectivă fusese deja pusă în aplicare de la 1 ianuarie 2001. Prin urmare, Comisia a considerat că măsura nu poate fi luată drept un proiect de ajutor în sensul articolului 88 alineatul (3) din Tratatul CE și a înscris-o la 30 iulie 2001 în registrul de ajutoare nenotificate sub numărul NN 75/01.

(2) În urma unui schimb de corespondență cu autoritățile luxemburgheze, Comisia a notificat Luxemburgului, prin scrisoarea din 5 iunie 2002, decizia sa cu privire la deschiderea procedurii prevăzute la articolul 88 alineatul (2) din Tratatul CE, împotriva acestei măsuri. De asemenea, Comisia a invitat Luxemburgul să își prezinte observațiile și să furnizeze orice informații utile în vederea evaluării măsurii în termen de o lună de la data primirii notificării.

(3) Decizia Comisiei de deschidere a procedurii a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* [2]. Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile în ceea ce privește măsura în cauză.

(4) Prin scrisoarea din 22 iulie 2002, înregistrată la 26 iulie 2002, Luxemburgul a solicitat prelungirea termenului pentru transmiterea observațiilor, prelungire pe care Comisia a acordat-o, stabilind termenul-limită la 5 septembrie 2002, prin scrisoarea din 30 iulie 2002.

(5) Prin faxul din 4 decembrie 2002, înregistrat la aceeași dată, Țările de Jos au transmis Comisiei observațiile lor cu privire la măsura în cauză. Prin scrisoarea din 18 februarie 2003, Comisia a transmis scrisoarea Țărilor de Jos Luxemburgului și a invitat Luxemburgul să își transmită observațiile în termen de o lună. După ce a trimis o scrisoare de atenționare la 16 mai 2003, Comisia a primit din partea Luxemburgului, prin faxul din 28 mai 2003, înregistrat la aceeași dată, o solicitare de prelungire a termenului de răspuns.

[1] JO C 255, 23.10.2002, p. 15.

[2] A se vedea nota de subsol 1.

(6) Prin scrisoarea din 4 iunie 2003, înregistrată la 5 iunie 2003, Luxemburg a transmis Comisiei observațiile sale atât în ceea ce privește scrisoarea Comisiei din 5 iunie 2002, cât și în ceea ce privește observațiile comunicate de Țările de Jos. Luxemburg a transmis elemente suplimentare prin scrisoarea din 3 mai 2004, înregistrată la 13 mai 2004.

(7) La 25 ianuarie 2005, a avut loc o reuniune de lucru între Luxemburg și Comisie.

(8) Prin scrisoarea din 31 martie 2005, Comisia a solicitat informații Luxemburgului. Comisia a primit un răspuns din partea Luxemburgului prin scrisorile din 20 aprilie și din 20 mai 2005, înregistrate la 27 aprilie și, respectiv, 1 iunie 2005.

(9) Prin scrisoarea din 22 iunie 2005, Comisia a solicitat Luxemburgului informații suplimentare. Prin scrisoarea din 22 noiembrie 2005, înregistrată la 23 noiembrie 2005, Luxemburg a solicitat un nou termen pentru comunicarea răspunsului, termen pe care Comisia l-a stabilit pentru 31 ianuarie 2006 prin scrisoarea din 5 decembrie 2005. Comisia a primit un răspuns din partea Luxemburgului prin scrisorile din 31 ianuarie 2006, înregistrate la 3 februarie 2006.

(10) Prin scrisoarea din 27 martie 2006, Comisia a solicitat informații suplimentare Luxemburgului. Comisia a primit un răspuns din partea acestui stat prin scrisoarea din 11 aprilie 2006, înregistrată la 18 aprilie 2006.

(11) La 12 decembrie 2006, a avut loc o reuniune de lucru între Luxemburg și Comisie.

(12) Prin scrisoarea din 21 noiembrie 2007, Comisia a solicitat informații suplimentare Luxemburgului. Prin scrisoarea din 6 decembrie 2007, înregistrată la 10 decembrie 2007, Luxemburg a solicitat un nou termen pentru comunicarea răspunsului, termen pe care Comisia l-a stabilit pentru 17 ianuarie 2008, prin scrisoarea din 14 decembrie 2007. Comisia a primit răspunsul Luxemburgului prin scrisoarea din 28 ianuarie 2008, înregistrată la 30 ianuarie 2008.

(13) La 27 februarie 2008, a avut loc o reuniune de lucru între Luxemburg și Comisie.

(14) Comisia a primit elemente suplimentare din partea Luxemburgului prin scrisoarea din 19 iunie 2008, înregistrată la 20 iunie 2008, precum și prin scrisoarea înregistrată la 12 septembrie 2008.

2. DESCRIERE

2.1. Cadrul legislativ al mecanismului de compensare

2.1.1. *Regulamentul Marelui Ducat („denumit în continuare RMD") din 30 mai 1994 și procesul de liberalizare a pieței energiei electrice*

(15) Regulamentul Marelui Ducat (RMD) din 30 mai 1994 ([3]) privind producerea energiei electrice din surse regenerabile sau prin cogenerare (denumită în continuare „energie electrică ecologică") impune obligația ca acea energie electrică ecologică să fie cumpărată de către Cegedel care, la momentul respectiv, era singurul concesionar general al rețelei de electricitate din Luxemburg. Schema în cauză se referă la producerea de energie electrică cu ajutorul energiei hidraulice, eoliene, fotovoltaice, al biogazului și al biomasei, precum și producerea de energie electrică prin cogenerare.

(16) Articolul 1 al RMD din 1994 prevede că „la cererea autoproducătorului, cantitățile de energie electrică disponibile, provenite din producția proprie obținută din surse regenerabile de energie sau prin cogenerare, sunt preluate de către stat în rețeaua publică de electricitate". RMD din 1994 stabilește, de asemenea, prețul acestei energii electrice ecologice la un nivel superior celui al energiei electrice produse în mod convențional. Prețurile de cumpărare a energiei electrice ecologice au fost reajustate în timp, în special prin RMD din 14 octombrie 2005 ([4]). Prețurile în vigoare la 1 ianuarie 2008 au fost stabilite prin RMD din 8 februarie 2008 ([5]) cu privire la producția de energie electrică din surse regenerabile de energie.

(17) Luxemburg estima că, în anul 2000, obligația de cumpărare prevăzută în RMD din 1994 se referea la o producție de 112 GWh ([6]) și că aceste volume fuseseră cumpărate la un preț mediu de aproximativ trei ori mai mare decât cel prevăzut în contractele de furnizare pe termen lung încheiate de către Cegedel. Potrivit autorităților luxemburgheze, rezulta un cost suplimentar de 275 de milioane LUF, respectiv 6,8 milioane EUR.

(18) După deschiderea sectorului de energie electrică pentru concurență, prin legea din 24 iulie 2000 ([7]), obligația de cumpărare s-a extins la toți distribuitorii activi din Luxemburg. Aceștia din urmă erau în număr de treisprezece în anul 2001, dintre care cel mai important, Cegedel, și cel de-al doilea, Sotel, aprovizionau uzinele siderurgice din sudul țării și distribuitorii locali. În realitate, numai Cegedel cumpăra cea mai mare parte a energiei electrice ecologice produsă în Luxemburg.

([3]) *Mémorial (Monitorul Oficial al Marelui Ducat al Luxemburgului)* A nr. 62, 12.7.1994, p. 1140.

([4]) RMD din 14 octombrie 2005 1. privind furnizarea de energie electrică obținută din surse de energie regenerabile și 2. de modificare a RMD din 30 mai 1994 privind producerea de energie electrică din surse de energie regenerabile sau din cogenerare, precum și a RMD din 22 mai 2001 privind instituirea unui fond de compensare în cadrul organizării pieței energiei electrice (*Mémorial A*, nr. 181, 14.11.2005, p. 2948).

([5]) *Mémorial* A nr. 16, 12.2.2008, p. 260.

([6]) Potrivit Luxemburgului, consumul total de energie electrică al Luxemburgului a fost de 5 650 GWh în anul 2000.

([7]) *Mémorial* A nr. 79, 21.8.2000, p. 1896.

2.1.2. *RMD din 22 mai 2001*

(19) Pentru a repartiza în mod echitabil, între distribuitori, cheltuielile legate de obligația de preluare a energiei electrice ecologice, Luxemburg a decis să instituie un mecanism de compensare prin RMD din 22 mai 2001 ([8]) privind instituirea unui mecanism de compensare în cadrul organizării pieței energiei electrice. În realitate, fondul de compensare era funcțional de la 1 ianuarie 2001.

(20) Conform articolului 21 al RMD din 22 mai 2001, fiecare distribuitor de energie electrică din Luxemburg este autorizat să perceapă o contribuție la fondul de compensare de la clienții săi finali. Contribuția este proporțională cu consumul de energie electrică al clientului final. De asemenea, mecanismul fondului de compensare permite repartizarea cheltuielilor legate de obligația de cumpărare de energie electrică ecologică la totalitatea clienților distribuitorului. Valoarea contribuțiilor este stabilită în fiecare an de către stat, astfel încât încasările fondului să nu depășească costul suplimentar aferent cumpărării de energie electrică ecologică. Conform articolului 13 al RMD din 22 mai 2001, marii consumatori de energie electrică ([9]) sunt scutiți de la plata acestei contribuții până la 31 decembrie 2005 ([10]). Potrivit autorităților luxemburgheze, această scutire privește aproximativ cincizeci de mari consumatori, în special din industria chimică și din siderurgie.

(21) Astfel, conform articolului 23 din RMD din 22 mai 2001, contribuția este stabilită pentru toți clienții care nu sunt scutiți la 2,73 EUR/MWh pentru anul 2001.

2.1.3. *RMD din 9 decembrie 2005*

(22) Ca urmare a discuțiilor bilaterale purtate cu Comisia, RMD din 9 decembrie 2005 ([11]), intrat în vigoare la 1 ianuarie 2006, modifică RMD din 22 mai 2001. Acesta elimină în special scutirea de la plata contribuției pentru marii consumatori de energie electrică și introduce în schimb trei categorii de clienți, însemnând trei niveluri de contribuție diferite ([12]):

— categoria A cuprinde clienții ai căror contoare afișează un consum anual de energie electrică mai mic sau egal cu 25 MWh. Pentru anul 2007, contribuțiile care urmau a fi plătite de către consumatorii din categoria A au fost stabilite la 7,00 EUR/MWh;

— categoria B cuprinde clienții ai căror contoare afișează un consum anual de energie electrică mai mare de 25 MWh, cu excepția contoarelor clasificate în clasa C. Pentru anul 2007, contribuțiile care urmau a fi plătite de către consumatorii din categoria B au fost stabilite la 2,70 EUR/MWh;

— categoria C se referă la clienții din categoria B care, în plus, „*trebuie să se angajeze în realizarea unei îmbunătățiri substanțiale a eficienței lor energetice printr-un acord încheiat între guvern și întreprinderea în cauză […] Acordul care urmează a fi încheiat va include o clauză de sancțiune în cazul nerespectării angajamentelor*” ([13]). Acordurile expiră la 31 ianuarie 2008. Pentru anul 2007, contribuțiile care urmau a fi plătite de către consumatorii din categoria C au fost stabilite la 0,75 EUR/MWh.

2.1.4. *Dispoziții aplicabile la 1 ianuarie 2009*

(23) Autoritățile luxemburgheze sunt angajate în procesul de înlocuire a RMD din 9 decembrie 2005 cu un nou RMD, nepublicat până în acest moment, a cărui intrare în vigoare este prevăzută la 1 ianuarie 2009. Potrivit autorităților luxemburgheze, noul RMD prevede că distribuitorii *pot* percepe o contribuție la cheltuielile create cu energia electrică ecologică de la clienții finali. Nivelul acestei contribuții nu a mai fost, astfel, stabilit de către autoritatea publică, ci a fost lăsat la aprecierea distribuitorilor.

2.2. **Funcționarea mecanismului de compensare**

(24) Practic, regulamentele Marelui Ducat din 22 mai 2001 și din 9 decembrie 2005 prevăd că principalul distribuitor al Luxemburgului, Cegedel, al cărui capital este majoritar privat, trebuie să cumpere totalitatea energiei electrice ecologice produse în Luxemburg la prețul stabilit de către stat. Cegedel realizează aceste achiziții în nume propriu sau în numele altor distribuitori care au încheiat contracte de furnizare cu producătorii de energie electrică ecologică. În consecință, principalul distribuitor vinde energie electrică ecologică concurenților săi, în funcție de cota de piață pe care aceștia o dețin pe piața luxemburgheză și la un preț de vânzare stabilit de către stat pe baza prețului de piață al energiei electrice din anul precedent. Cheltuielile suplimentare generate de energia electrică ecologică corespund diferenței dintre prețul de cumpărare la producătorii de energie electrică ecologică (tarif de injecție) și prețul de vânzare la alți distribuitori, care sunt stabilite de către stat. Toți distribuitorii raportează lunar cumpărările de energie electrică ecologică la autoritatea luxemburgheză de reglementare în domeniul energiei, Institutul Luxemburghez de Reglementare (denumit în continuare „ILR”). La sfârșitul anului, autoritatea de reglementare efectuează compensarea între distribuitori: dacă partea de energie electrică ecologică produsă în Luxemburg și cumpărată de un distribuitor este mai mare decât cota sa pe piața energiei electrică, acesta primește o compensație din cadrul fondului;

([8]) *Mémorial* A nr. 70, 19.6.2001, p. 1407.

([9]) Marii consumatori de energie electrică sunt întreprinderile racordate la rețeaua de electricitate la o tensiune mai mare de 65 kV.

([10]) Conform articolului 14 al RMD din 22 mai 2001, numărul celor care beneficiază de scutire ar putea fi redus, totuși, înainte de 1 ianuarie 2006, în cazul în care contribuția clienților impozabili la fondurile de compensare se mărește cu peste 50 % în 2002 și 2003.

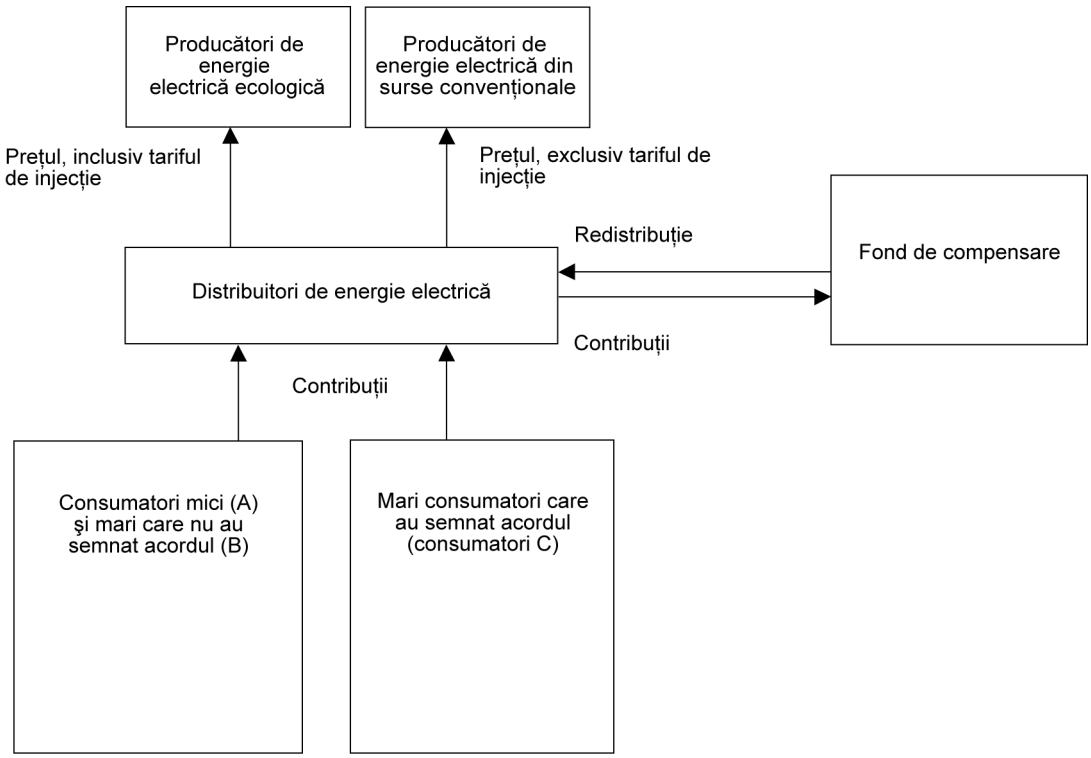
([11]) *Mémorial* A nr. 203, 16.12.2005, p. 3256.

([12]) Articolul 1 al RMD din 9 decembrie 2005 de modificare a articolului 21 al RMD din 22 mai 2001.

([13]) RMD din 9 decembrie 2005, articolul 1.

invers, dacă partea sa de energie electrică ecologică achiziționată este mai mică decât cota care îi revine pe piața națională, distribuitorul respectiv trebuie să plătească o contribuție corespunzătoare la fond. Prin urmare, obiectivul fondului de compensare este să asigure cumpărarea de către fiecare distribuitor activ din Luxemburg a unei părți din energia electrică ecologică produsă în Luxemburg, egală cu cota sa pe piața națională.

(25) Schema de mai jos descrie modul de funcționare a fondului de compensare, în vigoare până la 31 decembrie 2008.

3. MOTIVELE CARE AU CONDUS LA DESCHIDEREA PROCEDURII DE INVESTIGAȚIE FORMALĂ

(26) Prin decizia de deschidere a procedurii de investigație formală, Comisia a considerat că mecanismul de compensare pare să constituie un ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE ([14]).

(27) Măsura aduce un avantaj producătorilor de energie electrică ecologică, aceştia beneficiind în final de produsul fondului de compensare. În plus, scutirea de la plata contribuției la fondul de compensare, aplicabilă până la 31 decembrie 2005, favorizează întreprinderile mari consumatoare de energie electrică, în raport cu celelalte întreprinderi care trebuie să contribuie la fondul respectiv. Dimpotrivă, distribuitorii nu beneficiază de niciun avantaj, atât timp cât aceştia au doar rolul de intermediari în colectarea contribuțiilor care sunt plătite de clienții finali și care ajung în cele din urmă la producătorii de energie electrică ecologică.

(28) Acest avantaj provine din resurse ale statului, nu prin instituirea obligației de cumpărare a energiei electrice ecologice, ci prin crearea fondului de compensare. Acest fond a fost stabilit de către stat, este alimentat printr-un sistem de contribuții obligatorii, iar sumele colectate sunt controlate de către stat.

(29) Măsura este selectivă deoarece favorizează numai anumite întreprinderi sau anumite activități, în special producătorii de energie electrică ecologică față de alți producători de electricitate, pe de o parte, și marile întreprinderi consumatoare de energie electrică față de alte întreprinderi care consumă electricitate, pe de altă parte.

(30) În cele din urmă, acordarea unui avantaj producătorilor de energie electrică ecologică este de natură să afecteze comerțul intracomunitar de energie electrică și să constituie o denaturare a concurenței, precum și un avantaj de care beneficiază întreprinderile mari consumatoare de energie electrică și care activează în diverse sectoare ale economiei.

([14]) A se vedea punctele 14-19 din decizia de deschidere a procedurii formale de investigare (JO C 255, 23.10.2002, p. 15).

(31) Comisia a examinat apoi compatibilitatea mecanismului de compensare cu piața comună, în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE, în lumina cadrului comunitar privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului din 2001 (denumit în continuare „cadrul din 2001") ([15]). Comisia și-a exprimat îndoielile în privința acestui subiect.

(32) În primul rând, Comisia a considerat că ajutoarele în favoarea producătorilor de energie electrică ecologică nu respectă condițiile următoarelor dispoziții ale cadrului din 2001:

— sistemul nu garantează limitarea ajutoarelor la costurile suplimentare apărute ca diferență între prețul de producție și prețul de piață al energiei în cauză. Sistemul nu limitează ajutoarele pentru funcționare la perioada de timp necesară pentru a asigura amortizarea instalațiilor. Acesta nu ține cont de eventualele ajutoare pentru investiții primite de producători pentru instalații, cum ar fi prima ecologică din Luxemburg ([16]) (punctul E.3.3.1 al cadrului din 2001);

— sistemul nu prevede un mecanism de piață, precum cel al certificatelor ecologice (punctul E.3.3.2 al cadrului din 2001);

— ajutoarele pentru funcționare nu sunt calculate pe baza costurilor externe evitate (punctul E.3.3.3 al cadrului din 2001);

— ajutoarele pentru funcționare nu sunt limitate la 5 ani, nu sunt descrescătoare, iar intensitatea lor nu este limitată la 50 % din costurile suplimentare (punctul E.3.3.4 al cadrului din 2001).

(33) În al doilea rând, Comisia a considerat că scutirea de la plata contribuției, acordată întreprinderilor mari consumatoare de energie electrică nu îndeplinește criteriile stabilite prin cadrul din 2001: întreprinderile care beneficiază de scutire nu s-au angajat în atingerea obiectivelor de protecție a mediului ([17]); ele nu sunt obligate să plătească o parte semnificativă din taxă ([18]); în cele din urmă, scutirile nu sunt descrescătoare, potrivit prevederilor cadrului din 2001, iar intensitatea acestora nu este limitată la 50 % ([19]).

(34) În ultimul rând, Comisia are incertitudini în ceea ce privește compatibilitatea măsurii cu articolele 25 și 90 din Tratatul CE. Mecanismul de compensare nu prevede nici scutirea de la plata contribuției pentru energia electrică importată, nici taxă de export. În final, de această măsură profită numai producătorii naționali de energie electrică ecologică. Prin urmare, energia electrică importată este impozitată și nu beneficiază de sprijinul de care se bucură energia electrică ecologică produsă în Luxemburg.

(35) Noul RMD menționat la punctul 23, care va intra în vigoare la 1 ianuarie 2009, modifică mecanismul de compensare în așa fel încât acesta nu se mai încadrează în ansamblul motivelor care au condus la deschiderea procedurii de investigație formală. În consecință, prezenta decizie examinează existența ajutoarelor de stat și eventuala compatibilitate a mecanismului de compensare în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE până la 31 decembrie 2008.

4. OBSERVAȚIILE LUXEMBURGULUI CU PRIVIRE LA DESCHIDEREA PROCEDURII DE INVESTIGAȚIE FORMALĂ

4.1. Observații privind descrierea măsurii

(36) În primul rând, Luxemburg subliniază faptul că, potrivit RMD din 30 mai 1994, numai Cegedel este obligată să cumpere energie electrică ecologică produsă în Luxemburg. Ulterior, datorită liberalizării, au apărut alți distribuitori concurenți, în număr de treisprezece în luna iunie 2003. Tuturor le-a fost impusă obligația de a cumpăra energie electrică ecologică. Totuși, costurile suplimentare reveneau întotdeauna, în principal, unui singur operator, respectiv Cegedel. Luxemburg atrage atenția că fondul de compensare favorizează de fapt o concurență echitabilă între distribuitori, repartizând între aceștia costurile suplimentare legate de obligația de a cumpăra energie electrică ecologică.

(37) În al doilea rând, Luxemburg arată că măsura prezintă un beneficiu semnificativ pentru mediul înconjurător și contribuie la realizarea obiectivelor de protecție a mediului la care s-a angajat Luxemburg, conform politicii comunitare de combatere a efectelor schimbărilor climatice: pentru Luxemburg, obiectivul este reducerea cu 28 % a emisiilor de CO_2, comparativ cu anul 1990. Așadar, autoritățile luxemburgheze invită Comisia să estimeze potențialele efecte de denaturare a concurenței sau de afectare a schimburilor intracomunitare, având în vedere beneficiile pentru mediu pe care le aduce această măsură.

4.2. Observații privind existența unui ajutor de stat

(38) Luxemburg consideră că înființarea fondului de compensare nu constituie un ajutor de stat în înțelesul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE.

(39) În primul rând, Luxemburg a subliniat că fondul nu implică resurse ale statului, în conformitate cu hotărârea Curții de Justiție a Comunităților Europene (denumită în continuare „Curtea de Justiție") din 13 martie 2001, în cauza PreussenElektra ([20]). Înainte de instituirea acestui fond, costurile suplimentare legate de obligația de a cumpăra energie electrică ecologică erau suportate doar de clienții finali ai unei singure societăți private, respectiv Cegedel. După introducerea fondului,

([15]) JO C 37, 3.2.2001, p. 3.
([16]) Decizia din 17 octombrie 2001 a Comisiei privind cazul N 842/2000 (JO C 5, 8.1.2002, p. 5).
([17]) A se vedea punctul 51 alineatul (1) litera (a).
([18]) A se vedea punctul 51 alineatul (1) litera (b) a doua liniuță.
([19]) A se vedea punctul 46.
([20]) Cauza C-379/98, Culegere 2001, p.I-02099.

costurile suplimentare se împart între toți clienții tuturor distribuitorilor activi din Luxemburg, dar nu implică mai multe resurse de stat. În susținerea argumentației sale, Luxemburgul menționează punctul 66 al hotărârii *PreussenElektra*: „*O reglementare a unui stat membru care, pe de o parte, obligă întreprinderile de furnizare a energiei electrice private să cumpere energie electrică produsă în zona lor de furnizare din surse regenerabile de energie, la prețuri minimale superioare valorii economice reale a acestui tip de energie electrică și, pe de altă parte, repartizează sarcina financiară care rezultă din această obligație între respectivele întreprinderi de furnizare a energiei electrice și exploatatorii privați ai rețelei de electricitate situați în amonte, nu constituie ajutor de stat în înțelesul articolului 92 alineatul (1) din Tratatul CE* [devenit articolul 87 alineatul (1) din tratat]".

(40) În al doilea rând, Luxemburg subliniază că fondul de compensare nu creează niciun avantaj pentru producătorii de energie electrică ecologică, în măsura în care nu există nicio legătură contractuală sau financiară între fond și producători. Aceștia sunt în realitate remunerați direct de către distribuitori atunci când cumpără energie electrică ecologică, la tarifele stabilite la momentul respectiv prin RMD din 30 mai 1994. Fondul de compensare, la rândul său, realizează compensări numai între distribuitori.

(41) Fondul de compensare nu creează avantaje nici pentru marile întreprinderi consumatoare de energie electrică față de cele care contribuie la fond. Cei care beneficiază de scutire – industria chimică și siderurgică – nu au un concurent în Luxemburg care ar trebui să plătească o contribuție la fond. Pe de altă parte, Luxemburg consideră că cei care beneficiază de această scutire nu sunt avantajați față de concurenții situați în afara Luxemburgului.

(42) În ultimul rând, Luxemburg consideră că efectul de denaturare a concurenței și de afectare a schimburilor intracomunitare, în legătură cu fondul de compensare, nu este decât teoretic. Nu este stabilit faptul că scutirile de care beneficiază industria grea din Luxemburg afectează schimburile dintre statele membre.

4.3. **Observații privind încălcarea articolelor 25 și 90 din Tratatul CE**

(43) Luxemburg consideră că mecanismul de compensare nu încalcă dispozițiile articolelor 25 și 90 ale Tratatului CE. În opinia Luxemburgului, sistemul nu tratează în mod diferit energia electrică produsă în Luxemburg și energia electrică importată. Pe de altă parte, energia electrică ecologică produsă în conformitate cu RMD din 30 mai 1994 nu este exportată. Astfel, un producător situat într-un alt stat membru dar care are clienți în Luxemburg este tratat la fel ca un producător situat în Luxemburg și care vinde pe piața națională. Concluzia este aceeași în cazul în care clienții acestor doi producători sunt situați într-un alt stat membru.

4.4. **Observații privind compatibilitatea unui potențial ajutor de stat cu Tratatul CE**

(44) Deși contestă faptul că scutirea întreprinderilor mari consumatoare de energie electrică de la plata contribuției constituie un ajutor de stat, autoritățile luxemburgheze subliniază că această măsură ar putea fi considerată compatibilă cu cadrul din 2001.

(45) În primul rând, Luxemburg observă că scutirea este, în realitate, acordată pe baza unui acord voluntar care conține obiective de îmbunătățire a eficienței energetice pentru industriile semnatare. Acordul voluntar a fost încheiat între Luxemburg și Federația Națională a Industriilor (FEDIL) în luna martie 1996 și reînnoit în luna aprilie 2001.

(46) În al doilea rând, Luxemburg admite faptul că acordul nu stabilește nicio sancțiune în cazul nerealizării angajamentelor, dar se obligă să includă un asemenea mecanism în vederea conformității cu punctul 51 alineatul (1) litera (a) din cadrul din 2001.

5. **OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR INTERESATE**

(47) Doar Țările de Jos au formulat observații cu privire la deschiderea procedurii de investigație formală a mecanismului de compensare din Luxemburg.

(48) Țările de Jos au reamintit că ajutorul acordat producătorilor naționali de energie electrică ecologică este autorizat cu condiția de a nu depăși costul suplimentar nerentabil al producerii energiei electrice în cauză. Autoritățile olandeze se declară în favoarea compensării integrale a acestui cost suplimentar nerentabil, în scopul dezvoltării producției de energie electrică ecologică. Acest sprijin este, în realitate, necesar pentru a permite statelor membre să își atingă obiectivele de mediu la care s-au angajat prin ratificarea protocolului de la Kyoto ([21]).

(49) În plus, Țările de Jos subliniază că fiecărui stat membru trebuie să i se lase o marjă de manevră în scopul atingerii obiectivelor de mediu ale protocolului de la Kyoto. În consecință, Țările de Jos sugerează Comisiei o abordare de la caz la caz a măsurilor de sprijinire a energiei electrice ecologice de către fiecare stat membru.

(50) În concluzie, Țările de Jos invită Comisia să analizeze pozitiv măsura prevăzută de Luxemburg, ținând cont de necesitatea actuală de continuare a dezvoltării producției de energie electrică ecologică.

([21]) Protocolul de la Kyoto la Convenția-cadru a Națiunilor Unite privind schimbările climatice, adoptat la 11 decembrie 1997.

6. COMENTARIILE LUXEMBURGULUI CU PRIVIRE LA OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR INTERESATE

(51) Luxemburg nu a formulat niciun comentariu la observațiile prezentate de către Țările de Jos.

7. EVALUAREA

7.1. Existența unui ajutor de stat

(52) În decizia de deschidere a procedurii de investigație formală, Comisia a considerat că mecanismul de compensare poate constitui un ajutor de stat, în înțelesul articolului 87 alineatul (1) din tratat ([22]). Cele două categorii de beneficiari ai acestui ajutor de stat sunt producătorii de energie electrică ecologică și întreprinderile mari consumatoare de energie electrică, prin scutirea de la plata contribuției la fondul de compensare.

(53) În deciziile precedente, Comisia a considerat, de asemenea, că și schemele tarifelor de injecție, finanțate în mod similar cazului de față, constituie ajutoare de stat. Aceasta a fost situația, de exemplu, a deciziilor privind cauza N 504/2000 ([23]) (Regatul Unit), cauzele conexe N 707/02 și N 708/02 ([24]), prelungite prin măsura N 543/05 ([25]) și apoi prin măsura N 478/07 ([26]) (Țările de Jos), cauzele NN 162/03 și N 317/06 ([27]) (Austria) și cauza C 7/05 (Slovenia) ([28]).

(54) În continuare, se justifică examinarea mecanismului de compensare din perspectiva în care acesta constituie sau nu ajutor de stat pe perioada analizată, respectiv până la 31 decembrie 2008.

7.1.1. *Determinarea prezenței resurselor de stat*

(55) Potrivit jurisprudenței, pentru a fi considerată ajutor de stat, o măsură trebuie, în primul rând, să fie acordată direct sau indirect prin intermediul resurselor de stat și, în al doilea rând, să fie imputabilă statului ([29]).

(56) În ceea ce privește existența resurselor de stat, Curtea de Justiție a admis faptul că resursele financiare ale unei măsuri nu trebuie neapărat să constituie active permanente ale sectorului public pentru a fi considerate resurse de stat; faptul că aceste resurse rămân în permanență sub controlul public și deci la dispoziția autorităților naționale competente este suficient pentru a le putea considera resurse de stat ([30]). De asemenea, potrivit jurisprudenței Curții de Justiție ([31]), nu este vorba despre resurse de stat dacă autoritățile publice nu dețin sau nu obțin în niciun moment controlul fondurilor care finanțează avantajul economic în cauză. Prin urmare, este important să se stabilească dacă statul exercită un control direct sau indirect asupra resurselor respective, deși aceste fonduri nu provin direct de la bugetul de stat. În cauza *PreussenElektra*, tarifele de injecție erau finanțate direct de furnizorii privați de energie electrică, care erau nevoiți să cumpere energie electrică de la producătorii de energie electrică ecologică la un preț mai mare decât prețul de piață al energiei electrice. În cazul de față, din ianuarie 2001, până în decembrie 2008, statul a impus contribuții obligatorii consumatorilor, acestea fiind transferate producătorilor de energie electrică ecologică prin intermediul distribuitorilor. Pe de altă parte, fondul de compensare instituit de statul luxemburghez administrează compensarea între distribuitori. În hotărârea *Stardust Marine* ([32]), Curtea de Justiție a stabilit că resursele care, la un moment dat, trec sub controlul statului sunt întotdeauna resurse de stat. Comisia consideră, așadar, că ajutorul este acordat în mod direct sau indirect prin intermediul resurselor de stat.

(57) În ceea ce privește imputabilitatea, ILR calculează și distribuie ajutorul fiecărui beneficiar după o formulă stabilită prin lege. Astfel, prin lege, statul exercită un control nu numai asupra sumelor distribuite și asupra beneficiarilor, ci și asupra acordării ajutorului. Prin urmare, Comisia consideră că ajutorul este imputabil statului.

7.1.2. *Selectivitatea*

(58) Mecanismul de compensare nu vizează decât anumiți producători de energie electrică, respectiv producătorii de energie electrică ecologică din Luxemburg.

(59) De asemenea, mecanismul prevede o scutire de la plata contribuției sau, începând cu 1 ianuarie 2006, o contribuție redusă doar pentru o categorie de consumatori, respectiv marii consumatori de energie electrică ([33]).

7.1.3. *Existența unui avantaj*

(60) Contribuția obligatorie impusă prin mecanismul de compensare oferă un avantaj evident producătorilor de energie electrică ecologică, deoarece scopul însuși al sistemului este de a permite acestor producători să își vândă energia electrică la un preț superior prețului de piață.

([22]) A se vedea punctele 14-19 din decizia de deschidere a procedurii de investigație formală.
([23]) JO C 30, 2.2.2002, p. 15.
([24]) JO C 148, 25.6.2003, p. 12.
([25]) JO C 221, 14.9.2006, p. 8.
([26]) JO C 39, 13.2.2008, p. 3.
([27]) Cazurile au fost împărțite în partea A (energii regenerabile) și partea B (cogenerare) (JO C 221, 14.9.2006, p. 8).
([28]) JO L 219, 24.8.2007, p. 9.
([29]) A se vedea, de exemplu, hotărârea Curții din 16 mai 2002, Franța/Comisia (C-482/99, Culegere 2002 p.I-4397), punctul 24.
([30]) A se vedea hotărârea Curții din 16 mai 2000, Franța/Ladbroke Racing și Comisia, (C-83/98, Culegere. 2000 p. I-3271), punctul 50 și hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 1996, Air France/Comisia (T-358/94, Rec. 1996 p.II-2109), punctul 67.
([31]) A se vedea concluziile avocatului general Jacobs în cauza C-482/99 Franța/Comisia, Culegere 2002 p.I-4397, punctele 38-42 și hotărârea din 13 martie 2001, menționată anterior în nota de subsol de la pagina 20, punctele 59-61.
([32]) A se vedea hotărârea Curții din 16 mai 2002, Franța/Comisia, (C-482/99, Culegere 2002 p.I-4397), punctul 37.
([33]) A se vedea punctul 22.

(61) Întreprinderile mari consumatoare de energie electrică beneficiază în mod clar de un avantaj datorită scutirii și, începând cu 1 ianuarie 2006, datorită reducerii contribuției la mecanismul de compensare.

7.1.4. *Denaturarea concurenței și afectarea comerțului intracomunitar*

(62) Măsura afectează operatorii economici care activează în sectoare deschise concurenței, fie în sectorul producției de energie electrică, fie în sectoarele în care operează întreprinderile mari consumatoare de energie electrică (în special industria chimică și siderurgică), și care realizează schimburi cu celelalte state membre.

(63) În consecință, ajutorul este susceptibil să creeze o denaturare a concurenței și să afecteze comerțul intracomunitar.

7.1.5. *Concluzie privind existența unui ajutor de stat*

(64) Pe baza acestor elemente, Comisia consideră că versiunea mecanismului de compensare aplicat între 1 ianuarie 2001 și 31 decembrie 2008 constituie un ajutor de stat în înțelesul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE.

7.2. **Investigarea compatibilității ajutorului în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din tratat**

(65) Pe baza argumentelor expuse la punctele 32, 33 și 34, Comisia a decis să deschidă o procedură de investigație formală în cazul de față, deoarece avea îndoieli cu privire la compatibilitatea măsurii cu piața comună, compatibilitate care implică și conformitatea cu articolele 25 și 90 din Tratatul CE.

(66) Dat fiind faptul că ajutorul constituit prin mecanismul de compensare urmărește un obiectiv de protecție a mediului, compatibilitatea acestuia trebuie evaluată în lumina cadrului comunitar al ajutoarelor de stat pentru protecția mediului. Între 1 ianuarie 2001 și 31 decembrie 2008, au fost aplicabile succesiv două cadre, deoarece cadrul din 2001 a fost înlocuit cu orientările privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului ([34]) (denumite în continuare „cadrul din 2008"). Deoarece ajutorul în cauză a fost înregistrat ca ajutor nenotificat, în conformitate cu punctul 205 al cadrului din 2008, trebuie să se examineze compatibilitatea acestuia în lumina normelor aplicabile la momentul la care a fost acordat.

([34]) JO C 82, 1.4.2008, p. 1.

(67) Prin urmare, este necesar să se examineze, în primul rând, compatibilitatea măsurii în lumina cadrelor din 2001 și din 2008 și, în al doilea rând, conformitatea măsurii cu articolele 25 și 90 din Tratatul CE.

7.3. **Compatibilitatea ajutorului în lumina cadrelor din 2001 și 2008**

(68) Comisia examinează compatibilitatea ajutorului pentru două tipuri de beneficiari în perioada 1 ianuarie 2001-31 decembrie 2008: pe de o parte producătorii de energie electrică ecologică, care beneficiază în mod indirect de contribuția la fondul de compensare, iar pe de altă parte întreprinderile mari consumatoare de energie electrică, care au beneficiat de scutire, iar apoi, începând cu 1 ianuarie 2006, de o reducere a contribuției la fondul de compensare.

7.3.1. *Compatibilitatea ajutorului acordat producătorilor de energie electrică ecologică din Luxemburg*

(69) Ajutorul acordat producătorilor de energie electrică ecologică, prin contribuția obligatorie inclusă în mecanismul de compensare, vizează anumite surse regenerabile de energie (energie hidraulică, solară, eoliană, biomasă și biogaz) și cogenerarea, care fac obiectul cadrelor din 2001 și 2008 ([35]).

(70) Autoritățile luxemburgheze au înaintat Comisiei două rapoarte realizate de institutul de cercetare […] * ([36]) care analizează nivelurile compensațiilor acordate producătorilor de energie electrică ecologică din Luxemburg. Primul raport vizează perioada până la sfârșitul anului 2005 ([37]), iar cel de-al doilea perioada 2006-2008 ([38]).

(71) S-au efectuat calcule pentru toate sursele de energie regenerabile eligibile în cadrul mecanismului de compensare ([39]), precum și pentru cogenerare. În afara tarifelor de injecție, s-au luat în considerare alte scheme de sprijin, ajutoare de funcționare [în special prima ecologică ([40])] sau ajutoare pentru investiții. Calculele realizează o comparație între costul producției de energie electrică ecologică și prețul de piață al acestei energii. Concluziile rapoartelor evidențiază absența supracompensării în perioada respectivă, pentru sursele de energie regenerabile și pentru cogenerare.

(72) Pe baza acestor elemente, Comisia consideră că ajutorul este limitat la diferența dintre costul de producție al energiei electrice ecologice și prețul de piață al energiei electrice.

([35]) A se vedea punctele 70(5) și 70(10) ale cadrului din 2008.
* Informații confidențiale.
([36]) […].
([37]) […].
([38]) […].
([39]) Sursele de energie vizate sunt energia hidraulică, solară, eoliană, biomasa și biogazul.
([40]) Decizia Comisiei din 17 octombrie 2001 privind cauza N 842/2000.

(73) Pentru perioada de la 1 ianuarie 2001 până la 1 aprilie 2008, în care s-a aplicat cadrul din 2001, Comisia consideră, așadar, că ajutorul acordat producătorilor de energie electrică ecologică este conform cu cadrul din 2001, în special cu punctele 58-60 ale acestuia referitoare la ajutoarele de funcționare, și că ajutorul este compatibil în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE.

(74) Pentru perioada 2 aprilie 2008-31 decembrie 2008, în care s-a aplicat cadrul din 2008, Comisia consideră că ajutorul acordat producătorilor de energie electrică ecologică este conform cu cadrul din 2008, în special punctele 109 și 119 ale acestuia referitoare la ajutoarele de funcționare pentru energiile regenerabile și cogenerare ([41]), și că acest ajutor este compatibil în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE.

7.3.2. *Compatibilitatea ajutorului acordat întreprinderilor mari consumatoare de energie electrică*

(75) În decizia de deschidere a procedurii de investigație formală, Comisia și-a exprimat îndoielile în privința compatibilității scutirii de la plata contribuției de care au beneficiat întreprinderile mari consumatoare de energie electrică până la 31 decembrie 2005. Începând cu 1 ianuarie 2006, aceste întreprinderi au contribuit la fondul de compensare, dar au beneficiat de o reducere a contribuției.

(76) În ceea ce privește determinarea normelor aplicabile în evaluarea compatibilității ajutorului, trebuie remarcat faptul că valoarea contribuției pentru anul 2008 a fost calculată pe baza datelor din anul 2007 și că decizia de acordare a ajutorului a fost luată înainte de 2 aprilie 2008, data aplicării cadrului din 2008. În consecință, pentru întreaga perioadă 1 ianuarie 2001-31 decembrie 2008, compatibilitatea ajutorului acordat întreprinderilor mari consumatoare de energie electrică trebuie evaluată în lumina cadrului din 2001.

(77) Autoritățile luxemburgheze au precizat, în primul rând, faptul că toate întreprinderile mari consumatoare care au beneficiat de scutire s-au obligat să-și îmbunătățească eficiența energetică prin acordurile voluntare încheiate cu statul în 1996 și ulterior în 2002, pentru a acoperi perioada dintre anii 2000 și 2006. În plus, Luxemburg a modificat aceste acorduri la 13 aprilie 2005, la solicitarea Comisiei.

(78) Principalele modificări, intrate în vigoare odată cu RMD din 9 decembrie 2005, cuprind includerea unui obiectiv, exprimat în cifre, de îmbunătățire a eficienței energetice pentru întreprinderile semnatare: îmbunătățirea trebuie să fie de 15 % în 2005 în raport cu eficiența energetică din 1990. În plus, în acord sunt introduse sancțiuni pentru nerespectarea angajamentelor:

— întreprinderile care nu și-au îndeplinit angajamentele vor fi nevoite să cumpere o anumită cantitate de energie electrică ecologică de pe piață sau să producă această energie pentru consumul propriu ([42]);

— întreprinderile care nu își respectă angajamentele de certificare a îmbunătățirii eficienței lor energetice de către auditori la începutul și la sfârșitul perioadei vor fi nevoite să cumpere sau să producă ele însele un volum de energie electrică ecologică reprezentând 1 % din consumul propriu.

(79) În plus, scutirea de la plata contribuției a fost introdusă în același timp cu contribuția propriu-zisă la fondul de compensare, la 1 ianuarie 2001.

(80) În baza elementelor prezentate la punctele 77, 78 și 79, Comisia consideră că scutirea, iar mai apoi, începând cu 1 ianuarie 2006, reducerea contribuției la fondul de compensare pentru întreprinderile mari consumatoare de energie electrică în schimbul încheierii acordurilor voluntare, este conformă cu punctul 51 alineatul (1) litera (a) din cadrul din 2001. În consecință, măsura este compatibilă în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) începând din decembrie 2005.

(81) Pentru perioada ianuarie 2001-decembrie 2005, Comisia subliniază că scutirea de la plata contribuției s-a obținut, de asemenea, în schimbul angajamentelor de îmbunătățire a eficienței energetice a întreprinderilor mari consumatoare de energie electrică. Aceste acorduri, încheiate inițial în 1996, au fost reînnoite în 2002 pentru perioada cuprinsă între anii 2000 și 2006. În plus, se aplică sancțiunile introduse în anul 2005 în cazul în care întreprinderile nu și-au îmbunătățit eficiența energetică în 2005 cu 15 % față de 1990. Prin urmare, Comisia consideră că obiectivul de mediu exprimat în cifre și sancțiunile sunt aplicabile comportamentului beneficiarilor de scutire între anii 2001 și 2005. În consecință, Comisia estimează că scutirea de la plata contribuției, acordată întreprinderilor mari consumatoare de energie electrică între ianuarie 2001 și decembrie 2005 este conformă cu punctul 51 alineatul (1) litera (a) din cadrul din 2001 și că această scutire este, prin urmare, compatibilă în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE.

([41]) Autoritățile luxemburgheze au precizat, de asemenea, că sistemele de cogenerare ar trebui să își valideze criteriile de înaltă eficiență prezentate la punctul 70(11) din cadrul din 2008.

([42]) Această cantitate trebuie să reflecte diversitatea energiilor ecologice sprijinite prin fondul de compensare și va fi stabilită pe baza următorilor trei factori, în conformitate cu termenii amendamentului din 13 aprilie 2005: „1. consumul de energie electrică al întreprinderii pe perioada în care aceasta a beneficiat de scutire; 2. proporția din consumul național de energie electrică acoperită prin producția de electricitate sprijinită de fondul de compensare; 3. diferența în procente dintre nivelul de îmbunătățire a eficienței energetice al întreprinderii și nivelul general [de îmbunătățire a eficienței energetice]". Diferența procentuală nu va putea depăși 100 %. Obiectivul de îmbunătățire cu 15 % a eficienței energetice este adaptat proporțional în cazul întreprinderilor care și-au început activitatea după 1990.

7.4. **Conformitatea ajutorului cu articolele 25 și 90 din Tratatul CE**

(82) Pentru perioada 1 ianuarie 2001-31 decembrie 2008, costurile suplimentare legate de obligația de cumpărare a energiei electrice ecologice sunt *in fine* suportate de către consumatori în funcție de consumul acestora. Potrivit unei jurisprudențe stabilite de Curtea de Justiție, confirmată recent prin hotărârea *Essent* ([43]), o asemenea contribuție obligatorie impusă consumatorilor finali constituie o taxă parafiscală, iar conformitatea mecanismului de finanțare a acesteia cu Tratatul CE trebuie examinată de către Comisie ([44]). Comisia a adoptat, de asemenea, o abordare similară în deciziile menționate la punctul 53.

(83) În ceea ce privește riscul de discriminare a energiei electrice ecologice importate în raport cu energia electrică ecologică produsă pe teritoriul Luxemburgului, aceasta din urmă fiind singura care beneficiază de contribuții, autoritățile luxemburgheze se obligă, printr-o scrisoare ministerială, să creeze o procedură de rambursare a contribuțiilor la fondul pentru energia electrică ecologică importată până la 31 decembrie 2008. Pentru a beneficia de această măsură, consumatorii ar trebui să facă dovada că au cumpărat energie electrică ecologică din import.

(84) […]

(85) […] ([45])

(86) […]

(87) În plus, în baza acestor elemente, sistemul pus în aplicare în Luxemburg pare foarte asemănător cu procedurile de rambursare aplicate în Austria și declarate compatibile de către Comisie ([46]).

8. **CONCLUZIE**

(88) Comisia constată că Luxemburgul a pus în aplicare în mod ilegal măsura de creare a unui fond de compensare în cadrul organizării pieței de energie electrică, încălcând dispozițiile articolului 88 alineatul (3) din Tratatul CE.

(89) Cu toate acestea, având în vedere ansamblul elementelor prezentate anterior, Comisia conchide că pentru perioada ianuarie 2001-decembrie 2008, ajutorul acordat producătorilor de energie electrică ecologică de pe teritoriul Luxemburgului, precum și scutirea, iar apoi reducerea contribuției aplicată de la 1 ianuarie 2006, în favoarea întreprinderilor mari consumatoare de energie electrică constituie ajutoare compatibile în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE, astfel cum se precizează în cadrele din 2001 și 2008,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Crearea și administrarea, între 1 ianuarie 2001 și 31 decembrie 2008, de către Luxemburg, a unui fond de compensare în cadrul organizării pieței de energie electrică reprezintă un ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE, în beneficiul producătorilor de energie electrică ecologică de pe teritoriul Luxemburgului, pe de o parte, precum și a întreprinderilor mari consumatoare de energie electrică, pe de altă parte.

Acest ajutor este compatibil cu piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE.

Articolul 2

Prezenta decizie este valabilă sub rezerva modificării mecanismului de compensare pe care Luxemburgul s-a angajat să-l prevadă prin lege.

Articolul 3

Prezenta decizie se adresează Marelui Ducat al Luxemburgului.

Adoptată la Bruxelles, 28 ianuarie 2009.

Pentru Comisie
Neelie KROES
Membru al Comisiei

([43]) Hotărârea Curții din 17 iulie 2008 Essent (C-206/06), nepublicată încă în Culegere.
([44]) A se vedea, de exemplu, hotărârea Curții din 21 octombrie 2003, Belgique/Eugene van Calster, Felix Cleeren și Openbaar Slachthuis NV, (C-261/01 și C-262/01, Culegere 2003, p.I-12249).
([45]) […].
([46]) Decizia din 4 iulie 2006 a Comisiei privind cauzele NN 162/03 și N 317/06 (a se vedea nota de subsol 27).